жінок вільних професій (музикантки, мисткині). Головною героїнею наративу є жінка-мисткиня. Ставлення авторок до героїні співчутливе. Орієнтація на творчість, улюблену справу, її підтримка (продаж власного продукту діяльності, пошук спонсора) потребує гнучкості та рольової пластичності.

Отже, наративний аналіз показав, що студентки вважають запорукою успішної трансформації соціальних ролей постсучасної жінки кар'єрне зростання, високий професійний статус, що дає різні ступені свободи. Найбільш прийнятним для авторок є поєднання низки статусних позицій, ролей (сімейних, професійних). Однак вони не зауважили соціальних ролей постсучасної жінки, які виходять з її статусу громадянки (громадська робота, політична участь, волонтерство). Авторки наративів не зовсім усвідомлюють зв'язок сценарію «вільної особи» із громадською активністю, самостійністю та дієвістю жіночих організацій, участю у виборах до органів місцевої влади, парламенту тощо. Відтак це неусвідомлення постає окремим завданням навчальних курсів та позанавчальної роботи в освітньому закладі. Важливо також створити умови, які допоможуть студенткам гармонійно поєднувати та успішно реалізувати активні громадські ролі, які їм важливі та цікаві. Наратив у навчанні студентів допомагає їм створити свою особисту модель світу, в якій особа намагається осмислити своє місце, статус і роль.

Література

1. Герген. К. Дж. Социальная конструкция в контексте ; пер. с англ. А. А. Киселева, Ю. С. Вовк. Харків : Гуманітарний центр, 2016. 328 с.
2. Bruner J. S. The Culture of Education. Cambridge : Harvard University Press, 2006. 224 p.

ҐЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ ЗАХВОРЮВАНЬ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У ПАЦІЄНТІВ

Надія ГОРОДНОВА
Ольга КОЛБАСИНСЬКА
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
nn07@ukr.net

Хвороби серцево-судинної системи (ССС) на сьогоднішній день залишаються найбільш поширеною патологією у структурі загальної захворюваності населення нашої держави, і, за даними МОЗ України останніх років, складають 2/3 частки від усіх причин захворюваності як жінок так і чоловіків. Раніше вважалося, що ССС – це хвороба чоловіків середнього віку, тому більшість широкомасштабних досліджень фокусувалася в основному на чоловічій авдиторії і значно менше на жіночій.

Актуальність вищезазначеної тематики підтверджується також даними досліджень європейських науковців, котрі доводять, що у структурі смертності жінок в європейській популяції серцево-судинні захворювання (ССЗ) складають близько 54,4 % від загальної кількості, серед чоловіків цей показник становить 45,6%.

Тому тематика вивчення ССЗ в останні роки набула певного динамізму, перш за все, у вітчизняній науковій літературі. Зокрема, психологічні особливості пацієнтів із захворюваннями ССС вивчали Н. Лакосіна та Г. Ушаков, психогенні реакції на хворобу пацієнтів з пороком серця досліджували В. Бєлов та В. Ковальов, значення неврогенного та психогенного чинників при розвитку нападів стенокардії, ішемічної хвороби та інфаркту міокарду з'ясовувалося Р. Лангом, Л. Урсовою.

Аналіз наукової літератури доводить, що на фоні різкої зміни звичного способу життя жінок і чоловіків, відсутності достовірно-повної інформації про хворобу існує висока вірогідність спотворення її внутрішньої картини, страх перед захворюванням, тривога за своє майбутнє трансформуються в захисні психологічні реакції, які не сприяють одужанню, а знижують рівень якості життя, що призводить до інсультів та інфарктів.

Крім страху та тривог перед захворюванням додатковими чинниками є: неправильне харчування, малорухливий спосіб життя, стреси та шкідливі звички тощо.

Незважаючи на актуальність зазначеної теми, науковці вважають, що вона вивчена недостатньо. З'являються поодинокі дослідження стосовно окремих аспектів згаданої проблематики, обговорюються певні ґендерні відмінності виникнення захворювань у жінок і чоловіків різних систем організму, факторів ризику, клінічних проявів, діагностичних і лікувальних підходів.

Тому, виходячи з викладеного, об'єктом нашого дослідження стали ґендерні відмінності проявів серцево-судинних захворювань та факторів їх ризику. Метою роботи було проаналізувати науково-методологічні засади та дослідити ґендерні відмінності цих проявів захворювання на прикладі ССЗ. Для вирішення проблеми нами були опрацьовані наукові джерела мдичного та психологічного спрямування, за допомогою контент-аналізу проаналізовано історії хвороб пацієнтів, застосовано також методи бесіди, анкетування, використана госпітальна шкала тривоги та депресії (HADS). У дослідженні приймали участь 97 пацієнтів неврологічного відділення однієї з лікарень м. Києва, з яких 52 жінки, віком 42–72 роки, та 45 чоловіків, віком 40–67 років.

У процесі бесід пацієнтки (69,5 %) часто жалілися на те, що багато часу витрачали на сім'ю, чоловіка, дітей і не слідкували за своїм здоров'ям. У той час, як 53,9 % чоловіків вважали обов'язком жінки слідкувати за станом їх здоров'я.

За результатами анкетування виходить, що інфаркт міокарда виникає у жінок більш старшого віку. Порівняно з чоловіками, ця різниця складає 9 років. Первинними ознаками прояву інфаркту міокарда у 56,3 % жінок були болі у животі, 33,5 % мали біль у спині та шиї, а також порушення травлення, головний біль, 10,2 % – стикались із типовими симптомами, такими як біль за грудниною. Серед чоловіків були наступні результати дослідження: 71,3 % мали типовий симптом – біль за грудниною, 10,0 % – біль у шиї та спині та 4,5 % – біль у животі.

Особистісні характеристики хворих мають наступну картину: сум, пригніченість, почуття скороченої перспективи, безпорадності. Як жінки так і чоловіки пред'являли скарги на зниження пам'яті, порушення концентрації уваги, головний біль, запаморочення несистемного характеру, хиткість та непевність при

ходьбі, загальну слабкість і підвищену стомлюваність, розлади сну, емоційну лабільність та підвищену тривожність.

Аналіз результатів дослідження також дозволив виявити, що 54,5 % жінок були вперше госпіталізовані, 37,3 % – госпіталізовані вдруге, а 18,2 % пацієнток вже втретє потрапляють до кардіологічного відділення. Серед чоловіків 73,2 % госпіталізовані вперше, 18,6 % – вдруге і 9,2 % – втретє. Тобто, жінки, на відмінну від чоловіків, мають більш атипові симптоми, а також більший показник повторних госпіталізацій.

Отже, за підсумками нашого дослідження стає зрозумілим, що питання дослідження ґендерних особливостей прояву серцево-судинних захворювань у пацієнтів є дуже актуальним і вкрай важливим ще й тому, що наразі в лікарнях починають створюватися мультидисциплінарні команди, які складаються зі спеціалістів різних галузей, зокрема, обов'язковим членом команди є медичний психолог або практичний психолог. За їх допомогою лікування стає більш професійним, адже опрацьовуються не тільки його медичні аспекти, а й психологічні. А це, в свою чергу сприяє покращенню загального та емоційному стану пацієнта, сприяє швидшому одужанню та збереженню здоров'я жінок і чоловіків.

Література

1. Бобров В. А., Давыдова И. В., Медведенко О. И. Сердечно-сосудистые заболевания у женщин. *Therapia (Український медичний вісник).* 2006. № 12. С. 40–45.
2. Городнова Н. М. Ґендерні особливості збереження здоров'я особистості. *Еволюція наукової думки в контексті європейського вибору України* : матеріали Науково-практичної конференції, 21 жовт. 2015 р. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2015. С. 268–269.
3. Лакосина В. С., Ушаков В. Д. Медицинская психология. Москва : Медицина ; 2- изд., перераб. и доп. 1984. 272 с.
4. Лейн Л. Ю. Персональні психологічні особливості у хворих з гострим інфарктом міокарда. *Укр. кардіол.журн*. 2002. № 2. С. 39–41.

СТАТЕВОРОЛЬОВА ПОВЕДІНКА ЯК БІОСОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Ольга ГУК
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
norkaukr@gmail.com

З еволюційно-біологічних позицій пристосовувальна здатність кожного представника виду пов'язана з такими біологічними характеристиками як живучість та здатність до розмноження. Однак, окрім біологічних характеристик між людьми існує також розподіл соціальних ролей, форм діяльності, відмінності у поведінці та емоційних проявах. Різноманіття соціальних характеристик жінок і чоловіків, принципова тотожність біологічних особливостей людей, дозволяють стверджувати, що біологічна стать не може бути причиною відмінностей соціальних ролей, які існують у різних суспільствах.